

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด¹

พันตรี ทรุทธนอม²

จากการที่ได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด โดยจากการศึกษาทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งในการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดนั้นตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ไม่ได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงความหมายของผู้ค้ายาเสพติดและครอบคลุมถึงการกระทำความผิดและบทลงโทษมากนัก แต่จากประวัติความเป็นมาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ของไทยพบว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในช่วงระยะเวลา 20 - 30 ปีที่ผ่านมาโดยมีนโยบายการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดที่ผ่านมามีแนวคิดจัดการกับผู้ค้ายาเสพติดโดยมุ่งเน้นการปราบปรามเป็นหลัก ซึ่งปรากฏตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยสะท้อนผ่านกลไกทางกฎหมายโดยการกำหนดให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นความผิดอาญาและมีบทลงโทษรุนแรง รวมไปถึงการกำหนดมาตรการปราบปรามในทางทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในรัฐบาลปัจจุบันซึ่งมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกมาตรการควบคุมกลุ่มเสี่ยงหรือพื้นที่เสี่ยงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ยาเสพติดเข้าถึงประชาชนได้ยากขึ้น เพิ่มความเข้มข้นในการสืบสวนขยายผลเพื่อตัดวงจรทางการเงินการยึดอาชญากรรมของผู้บงการหรือนายทุนที่สนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติด การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ โดยการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดที่ผ่านมานั้นเน้นในเชิงปราบปรามมาโดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาซึ่งส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณในแต่ละปีไปกับการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดในการจัดหากำลังคน บุคลากร หรือ เครื่องมือ รวมถึงการลงโทษอาญาต่อผู้ค้ายาเสพติดได้ส่งผลเสียทางสังคม ส่งผลให้ผู้ต้องขังในคดียาเสพติดจำนวนมากถูกคุมขังในเรือนจำดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ต้องขังในคดียาเสพติดจำนวนมากถูกคุมขังในเรือนจำดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังในคดียาเสพติดทั่วประเทศของกรมราชทัณฑ์สำราจ ณ วันที่ 1 เมษายน 2564 ปรากฏว่ามีผู้ต้องขังในคดียาเสพติด จำนวน 250,287 คนคิดเป็นร้อยละ 81.29 ของผู้ต้องขังทั่วประเทศ ซึ่งการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดดังกล่าวมิได้ทำให้ปัญหายาเสพติด

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รศ. เล้งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนนิผล และ รองศาสตราจารย์จุฑาพร วงศ์ทองสรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในประเทศไทยลดลงแต่กลับพบการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นและในรูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดเพื่อไว้จับหรือเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด โดยมุ่งหวังให้เกิดความสงบสุขในสังคม และลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากปัญหายาเสพติดต่อไป

เพื่อศึกษาถึงมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ว่ามีปัญหาและข้อขัดข้องประการใดหรือไม่โดยเมื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศแล้ว ทำให้ได้ทราบว่าตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้มีการนำมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดทั้งในส่วนของบทนิยาม ลักษณะของการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด รวมทั้งบทลงโทษ แต่การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวก็ยังไม่มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนเท่าที่ควร และเมื่อได้ไปศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศโปรตุเกส ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์แล้ว ทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ได้บัญญัติคำนิยามคำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ แต่มิได้มีการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงกรณี มีไว้เพื่อขาย รวมถึงการลักษณะของการกระทำประกอบความผิดของการมีไว้เพื่อขายจึงไม่อาจนำคำว่าจำหน่ายตาม มาตรา 4 ซึ่งเป็นบทนิยาม มาบังคับใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ค้ายาเสพติดซึ่งครอบครองยาเสพติดไม่ถึงปริมาณตามที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 และมาตรา 17 กำหนด และกล่าวอ้างว่าตนเป็นเพียงครอบครองเท่านั้นมิได้เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด จึงไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เมื่อมิได้มีการบัญญัติให้ครอบคลุมหรือมีการระบุถึงลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำผิดของกรณีการมีไว้เพื่อขายรวมอยู่ในคำนิยามไว้ด้วย และใช้บทสันนิษฐานให้การครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเป็นความผิดอาญาและมีโทษจำคุก ซึ่งพบว่าประเทศไทยได้เลือกหยิบยกการนำบทสันนิษฐานที่ไม่อาจโต้แย้งได้ หรือที่เรียกว่าบทสันนิษฐานเด็ดขาด มาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยกการครอบครองเพื่อจำหน่ายและการครอบครองออกจากกันเป็นหลัก ดังปรากฏตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 และมาตรา 17

การที่ประเทศไทยมิได้มิได้มีการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงกรณีมีไว้เพื่อขายรวมอยู่ในคำนิยามตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 คำว่า “จำหน่าย” จึงไม่อาจมาบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ค้ายาเสพติดซึ่งครอบครองยาเสพติดไม่ถึงปริมาณตามที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 และมาตรา 17 กำหนด และกล่าวอ้างว่าตนเป็นเพียงครอบครองเท่านั้นมิได้เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด จึงไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้เพราะมุ่งพิจารณาแต่ปริมาณยาเสพติดที่ครอบครองซึ่งหากมีการบัญญัติลักษณะของบทนิยามคำว่า “มีไว้เพื่อขาย” เป็นบทสันนิษฐานให้ชัดเจน อย่างเช่นกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย และนำคำอธิบายพฤติกรรมการกระทำ

ความผิดในการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายโดยอาจกำหนดเป็นข้อสันนิษฐานตามหน่วยการครอบครองอย่างเช่นประเทศโปรตุเกส และการกำหนดการพิจารณาพิสูจน์ในประเด็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายให้เป็นหน้าที่ของจำเลยอย่างเช่นกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ย่อมเป็นผลดีต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมและการปราบปรามปัญหาอาชญากรรมจากผู้ค้ายาเสพติดได้

ประเด็นปัญหาประการที่สอง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม มาตรา 17 วรรคสอง เป็นบทสันนิษฐานว่าบุคคลใดครอบครองยาเสพติดปริมาณสุทธิขั้นต่ำตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดสำหรับการใช้ยาเสพติดบางประเภท ซึ่งพิจารณาจากปริมาณสารเสพติดเท่านั้น มิได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงกรณีการแบ่งแยกกันครอบครองยาเสพติดเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกันเองของผู้ร่วมกันกระทำความผิดเพื่อความสะดวกในการในการครอบครอง หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรมาประกอบเป็นองค์ประกอบความผิดด้วย สำหรับประเทศไทยได้ใช้ปริมาณการครอบครองยาเสพติด โดยการกำหนดบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยกการครอบครองเพื่อจำหน่ายและการครอบครอง ออกจากกัน ซึ่งการที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ เช่น เพื่อความสะดวกในตั้งข้อหาในความผิดฐานครอบครองและครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งแต่เดิมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 และ มาตรา 17 ใช้เกณฑ์คำนวณสารบริสุทธิ์หรือหน่วยการใช้แต่เพียงอย่างเดียว โดยมิได้มุ่งถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดว่ามีการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเหตุผลใดเพราะหากกำหนดให้คำนึงถึงการค้นหาเจตนาที่แท้จริงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกิดความไม่สะดวกและอาจล่าช้าในการดำเนินคดี จึงแสดงให้เห็นว่าปริมาณของยาเสพติดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นตัวแบ่งแยกระหว่างความผิดฐานครอบครองและครอบครองเพื่อจำหน่าย นั้นยังไม่เหมาะสมและในการลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากไม่สามารถเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงเจตนาแท้จริงในการกระทำความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 65 ได้ อีกทั้งยังเป็นการจำกัดดุลพินิจของศาลในการพิจารณาและพิพากษาคดี เนื่องจากศาลต้องพิจารณาและตัดสินคดีให้เป็นไปตามบทสันนิษฐานเด็ดขาดเท่านั้นถึงแม้ว่าบางกรณีศาลพิจารณาจากพฤติการณ์และพยานหลักฐานแล้วเห็นว่าจำเลยมีเจตนา เพื่อจำหน่าย แต่ศาลก็ไม่สามารถพิพากษาคัดสินคดีให้แตกต่างได้ทำให้ศาลต้องลงโทษจำเลยตามความผิดฐานครอบครองเพื่อเสพซึ่งมีอัตราโทษต่ำกว่า ซึ่งถือเป็นการจำกัดดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษาที่ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม และยังส่งผลให้ไม่สามารถลงโทษผู้ค้ายาเสพติด กรณีดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้ค้ายาเสพติดที่มีการแบ่งแยกการครอบครองยาเสพติดระหว่างผู้กระทำผิดด้วยกันเอง โดยแต่ละคนครอบครองยาเสพติดมีปริมาณไม่ถึงตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 15 และ มาตรา 17

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการลงโทษผู้ค้ายาเสพติดที่แบ่งการครอบครองยาเสพติดเพื่อหลบเลี่ยงกฎหมายว่าเป็นการครองเพื่อจำหน่ายนั้น จึงจำเป็นต้องมีการระบุไว้ในกฎหมายถึงลักษณะการช่วยเหลือ หรือร่วมกันกระทำความผิดเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดในการครอบครองยาเสพติด

ไว้เพื่อจำหน่าย แม้ผู้กระทำความผิดคนใดคนหนึ่งจะครอบครองยาเสพติดไม่ถึงปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ตาม แต่หากมีส่วนรู้เห็นหรือช่วยเหลือจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าเป็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ

ประเด็นปัญหาประการที่สาม ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 ได้บัญญัติ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ซึ่งระยะเวลาการพิจารณาลงโทษตามมาตรา 97 นั้น กำหนดไว้เพียงภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษซึ่งเป็นระยะเวลาสั้นเกินไปไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ค้ายาเสพติดที่มีแต่จะเพิ่มขึ้นในทุกปีและเป็นปัญหาระยะยาวของประเทศ โดยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิ่มโทษซึ่งมีหลักเกณฑ์ว่าการกระทำความผิดครั้งก่อนและครั้งหลังจะต้องเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และการกระทำความผิดครั้งก่อนศาลต้องมีคำพิพากษา ถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ไม่ใช่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษไว้ตลอดจนการกระทำความผิด ครั้งหลังในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษในการกระทำความผิดครั้งก่อน และการกระทำความผิดในครั้งก่อนหรือครั้งหลังต้องไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งบทบัญญัติให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวก็เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเจ็บปวดและจะได้ไม่หวนไปกระทำความผิดอีก ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวใช้คำว่า “ผู้ใด” ซึ่งก็ย่อมทำให้ก็หมายถึงผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษรวมอยู่ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาการกำหนดระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 97 ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพราะเมื่อพิจารณาจากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในปี 2562 นั้นพบว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นไม่มีความเจ็บปวดและกลับมากกระทำความผิดอีกภายในระยะเวลา 5 ปี ถึง 47% ของผู้ได้รับการปล่อยตัวในคดียาเสพติด และมีแนวโน้มอัตราส่วนในการกลับมากกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นในทุกปีซึ่งแสดงว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 นั้นไม่ได้ผลและยังไม่เหมาะสมจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการใหม่ให้มีความเข้มข้นขึ้น กรณีดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาในการลงโทษกับผู้ค้ายาเสพติดที่หวนกลับมากกระทำความผิดอีกภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้น เพื่อต้องการให้เกิดความเจ็บปวดไม่กลับมากกระทำความผิดอีกตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 97

ประเด็นปัญหาประการที่สี่ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติด หรือ เป็นผู้สนับสนุนผู้ค้ายาเสพติดเสียเอง ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าผู้ค้ายาเสพติดปกติ 3 เท่าสำหรับความผิดนั้นก็ตาม แต่สูงสุดแล้วมีปรับได้ไม่เกิน 15 ล้านบาท (มาตรา 65 วรรคสอง กำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือ ประหาร

ชีวิต) นั้นเป็นอัตราโทษที่เบาจนเกินไปไม่ก่อให้เกิดความเกรงกลัวแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการผันตัวมาเป็นผู้ค้ายาเสพติดเสียเอง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีมากกว่าหลายเท่ากับโทษตามที่กฎหมายกำหนดที่ตนอาจได้รับ ในการกระทำความผิดของผู้ค้ายาเสพติด นั้น ในหลายคดีก็มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำความผิดหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อป้องกันกรณีดังกล่าวจึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มาตรา 100 เพื่อลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดว่า อันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เพื่อเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้มีบทลงโทษที่รุนแรง และตัดโอกาสในการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐผู้หนึ่งเพื่อสร้างความเช็ดหลาบ เมื่อได้พิจารณาโทษปรับสูงสุดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 65 วรรคสองแล้ว กำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือ ประหารชีวิต โดยมีการมีโทษปรับไม่เกิน 5 ล้านบาท และหากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำความผิดดังกล่าวก็รับโทษปรับไม่เกิน 15 ล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับแล้วน้อยมาก และจากการเปรียบเทียบจากสถิติคดี หน่วยงานของรัฐได้มีการยึดอำชัตทรัพย์สิ้นแล้วจำนวน 790.57 ล้านบาท และอยู่ระหว่างดำเนินการอีกจำนวน 1,317.18 ล้านบาท อีกทั้งหากเจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรงศาลก็อาจพิจารณาให้ได้รับการพิจารณาเฉพาะรายให้ลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามมาตรา 100/1 วรรคสอง หรือการที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดและได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งศาลก็อาจจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้มาตรา 100/2 ด้วยเหตุผลดังกล่าวอัตราโทษที่กำหนดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 95 จึงเป็นอัตราโทษที่ต่ำจนเกินไป กรณีดังกล่าวจึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งกระทำความผิดหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จากการที่ได้ทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้ค้ายาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัญหาความหมายของคำว่า “จำหน่าย” ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ที่มีได้บัญญัติรวมถึงการมีไว้เพื่อขาย เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มเติมเป็น

“มาตรา 4 โดยบัญญัติ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ รวมถึงกรณีมีไว้เพื่อขายด้วย”

2. ปัญหาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม มาตรา 17 วรรคสอง เป็นบทสันนิษฐานว่าบุคคลใดครอบครองยาเสพติดจากปริมาณสุทธิขั้นต่ำตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยมีได้รวมถึงการแบ่งแยกกันครอบครองของผู้กระทำความผิด เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มเติมเป็น

“มาตรา 15 วรรคสาม การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หรือ การแบ่งแยกยาเสพติดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดกันเอง เพื่อความสะดวกในการครอบครองหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเมื่อรวมกันแล้วตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

“มาตรา 17 วรรคสอง การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 หรือ การแบ่งแยกยาเสพติดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดกันเอง เพื่อความสะดวกในการครอบครองหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเมื่อรวมกันแล้วตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

3. ปัญหาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ระยะเวลาที่กำหนดไว้เพียงภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษซึ่งเป็นระยะเวลา

สั้นเกินไปไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ค้ายาเสพติดที่กลับมากระทำความผิดอีกซึ่งมีแต่จะเพิ่มขึ้นในทุกปีและเป็นปัญหาระยะยาวของประเทศ เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มเติมเป็น

“มาตรา 97 ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

4. ปัญหาการกำหนดอัตราโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100 ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติด หรือ เป็นผู้สนับสนุนผู้ค้ายาเสพติดเสียเอง ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าผู้ค้ายาเสพติดปกติ 3 เท่าสำหรับความผิดนั้นก็ตาม แต่สูงสุดแล้วมีปรับได้ไม่เกิน 15 ล้านบาท นั้นเป็นโทษที่ต่ำเกินไป เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มเติมเป็น

“มาตรา 100 กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือข้าราชการหรือพนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว อันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นห้าเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และไม่ได้รับการพิจารณาเฉพาะรายได้

ลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามมาตรา 100/1 และไม่ได้รับประโยชน์ในฐานะให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้มาตรา 100/2”

เอกสารอ้างอิง

งามพิศ สัตย์สงวน.การจัดระเบียบทางสังคม.วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์. 2528.

สำนักงาน ป.ป.ส. . รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วย กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ป.ป.ส., 2555.

ภัทรวรรณ ทองใหญ่. อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา (LAW 3033) พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพมหานคร., 2561.

สำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม (2557). ความผิดคดียาเสพติดและแนวทางในการปรับบทลงโทษ (Drug Offences: Definitive Guideline).

สำนักงาน ป.ป.ส.. การศึกษาและวิจัยนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด, [Online], Available URL: <https://www.oncb.go.th>, 2010 (มิถุนายน,25).

กอบบุญ โยธามาตย์. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานีวรภัทร์. คดียาเสพติด : ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาโดยจัดตั้งศาลยาเสพติด, [Online], Available URL: <https://grad.dpu.ac.th>, 2010.